METODA CORELAȚIILOR ÎN EVIDENȚA COLECȚIILOR ETNOGRAFICE

MARCELA FOCȘA

Creșterea colecțiilor unui muzeu pune probleme tot mai complicate cu privire la evidența lor. Dacă în cazul unor colecții oarecum mai restrînse, nu atît din punct de vedere cantitativ, cît mai ales geografic și categorial, necesitățile muzeale pot fi rezolvate cu o tehnică mai simplă, reprezentată prin fișele de evidență primară, o colecție dezvoltată, care cuprinde categorii foarte diverse de obiecte, distribuite pe un spațiu de o configurație etnografică complexă, de la provincie istorică la zonă, sub-și microzonă, impune alte metode de evidență a colecțiilor.

Clasificarea fișelor de evidență primară după criteriul geografic sau categorial-tipologic corelează cantitatea obiectelor doar cu o singură coordonată a fenomenului, în principal cu distribuirea spațială sau cu componența categorială a colecției. Ea lasă oarecum descoperită corelația dintre categorie și spațiu, corelație foarte importantă pentru o serie de probleme, dintre care orientarea activității de explorare a terenului și de completare a colecțiilor este una din cele mai însemnate.

Într-o fază foarte înaintată în alcătuirea colecțiilor de muzeu, corelația dintre spațiu și categorie poate căpăta o valoare superioară, de indiciu al *dezvoltării* și *configurației* fenomenului urmărit într-un spațiu dat.

În practica Muzeului de artă populară al Republicii Socialiste România, evidența colecțiilor la un nivel superior se urmărește cu metoda denumită de noi *metoda corelațiilor*. Întemeiată pe o dublă clasificare a colecțiilor, *pe categorii și pe zone*, ea presupune ca operația preliminară, stabilirea tipologiei fenomenului respectiv, pe de o parte, iar pe de alta, structurarea spațiului dat pe zone etnografice de cuprindere diferită, de la provincie istorică la zonă, sub-zonă și centru.

Pentru creația artistică populară, corelațiile se stabilesc pe genuri și categorii complexe de artă populară — ceramică, creația în lemn, textile, port etc. În aceste cadre, determinarea categoriilor, a tipurilor și a variantelor reprezintă în genere o operație complexă care angajează criterii multiple de formă, structură, stil, destinație etc., avînd însă o anumită elasticitate prin capacitatea de a alege și reține anumite criterii, după necesități. Această operație trebuie dusă în genere pînă la limita la care diferențierea tipologică, în raport cu distribuția spațială a fenomenului, rămîne semnificativă pentru diferitele probleme de interpretare teoretică și de organizare muzeală.

COJOACE

	Categoria		Moldova	Muntenia	Oltenia	Banat	Transilvania	TOTAL	
Cojoace	Lungi	F.	2	1	4	7	6	20	30
		B.	—	—	1	3	6	10	
	Scurte	F.	3	—	—	1	3	7	12
		B.	2	—	—	—	3	5	
Pieptare	Deschise în față	F.	20	2	13	79	69	183	231
		B.	21	—	2	7	18	48	
	Înfundate	F.	—	—	—	—	6	6	34
		B.	2	—	11	4	11	28	
	Cu poale	F.	8					8	8
	TOTAL		58	3	31	101	122		315

https://biblioteca-digitala.ro

În ceea ce privește alegerea și determinarea cadrelor spațiale, se impune raportarea fenomenelor la zona etnografică și nu la unitatea administrativă, care nu are stabilitate și nu corespunde, în genere, zonelor etnografice. Greutatea cea mare stă însă, din acest punct de vedere, în faptul că în etnografia românească, problema zonării întregului teritoriu al țării nu este încă rezolvată.

Stabilirea corelațiilor se efectuează cu tabele statistice obișnuite. Categoriile și tipurile de obiecte, alcătuite sistematic, precum și zonele din care provin, se trec, unele pe verticală, celelalte pe orizontală. În felul acesta se obține evidența cantitativă a colecțiilor raportate simultan la categoria de obiecte și zonă, ceea ce înseamnă evidența calitativ-tipologică a obiectelor în funcție de distribuirea spațială sau invers.

Compararea cifrelor de pe tabel permite observarea punctelor slabe și a golurilor din colecție, goluri asupra cărora vor trebui îndreptate eforturile muzeografilor. Este drept, că nu întotdeauna o cifră relativ mai mică indică o lipsă în colecție, ea putînd indica o dezvoltare mai redusă a fenomenului în regiunea respectivă. Cifrele trebuie interpretate, pe cît posibil, în lumina datelor cunoscute despre fenomenul respectiv, dar ele pun oricum probleme de rezolvat, fie de cercetare a terenului, fie de completare a colecțiilor.

În ceea ce privește extinderea domeniului la care se referă corelațiile, acestea se pot efectua pentru întregul domeniu al genului în cauză, sau numai pentru anumite categorii restrînse (categorii de piese de port-cojoace, cămăși, haine etc.: genuri de ceramică — nesmălțuită, smălțuită etc.) pentru întregul teritoriu al țării sau pentru un teritoriu limitat, după necesități. În final însă este bine ca întreaga colecție să fie prelucrată pe baza corelațiilor.

Într-o etapă dezvoltată de organizare a colecțiilor, corelațiile, ca metodă de evidență profilată pe categorie și spațiu, ajung să capete o semnificație și o valoare de cunoaștere mai largă. Prin componența sa, o colecție bine alcătuită, reflectă oarecum structurarea și desfășurarea fenomenelor însăși pe teritoriul etnografic și etnic angajat, cu toate variațiile zonale de dezvoltare cantitativă și calitativă. Confruntarea valorilor cifrice consemnate pe tabelele de corelații, pe categorii, în funcție de zonă, sau pe zone, în funcție de categorii, pot duce în această situație la unele concluzii și judecăți de sinteză asupra dezvoltării domeniului de fapte respectiv, privit în ansamblul său.

MOBILIER

Categoria	Muntenia	Oltenia	Moldova	Bucovina	Transilvania	Banat	TOTAL
Armăroi pictat	—	—	—	—	10	—	10
Blidar	2	—	—	1	19	—	22
Blidar pictat	—	—	—	—	8	—	8
Cuier	2	—	2	3	22	5	34
Cuier pictat	—	—	—	—	48	—	48
Cuier metalic	—	—	—	—	—	4	4
Colțar	—	—	1	—	2	—	3
Colțar pictat	—	—	—	—	20	—	20
Dulap	—	—	1	1	1	—	3
Dulăpior	2	2	—	—	23	3	30
Ladă	18	5	12	17	42	5	99
Ladă pictată	—	—	1	—	9	—	10
Laviță-bancă	3	—	1	—	8	—	12
Bancă pictată	—	—	—	—	11	—	11
Leagăn	—	—	—	—	4	6	10
Masă	1	—	1	—	4	—	6
Masă pictată	—	—	—	—	5	—	5
Masă joasă rotundă	3	1	1	—	—	1	6
Masă joasă dreptunghiulară	—	—	—	—	1	1	2
Masă cu ladă	—	—	1	1	6	—	8
Pat	1	—	—	1	2	—	4
Pat pictat	—	—	—	—	1	—	1
Poliță	—	—	1	—	1	—	2
Scaun	—	—	—	—	20	11	31
Scaun pictat	—	—	—	—	6	—	6
Scăunel	16	1	4	—	22	2	45
TOTAL	48	9	26	24	295	38	440

https://biblioteca-digitala.ro